

MESTARILTA MESTARILLE

Kirjansitomo V. & K. Jokinen 85 vuotta

TEKSTI JA KUVAT
LAURA REUNANEN

85-vuotiaasta taipalettaan juhlija neljännen polven perheyriitys Kirjansitomo V. & K. Jokinen on toiminut samoissa tiloissa Viiskulman tuntumassa jo vuodesta 1928.

Kun kääntyy Fredalta Tarkk'ampujankadulle, Viiskulman hälinä hiljenee äkisti. Melkein ylämäen laelta löytyy kaunis kyltti, joka illan hämärtyessä viittooo tietä V. & K. Jokisen kirjansitomoon. Viihtyisissä toimitiloissa pienen tiskin takaa hymyilevät neljännen polven yrittäjä Vesa Jokinen, pitkän uran tehnyt kirjansitojamestari Toivo Salo sekä juuri erikoisammattitutkintonsa suorittanut Tomi Lappalainen. Kolmeen eri sukupolveen kuuluvat miehet kertovat auiliisti kirjansidonnasta sekä V. & K. Jokisen menneisyydestä - ja tulevaisuudesta. Edelliset Jokisen sukupolvet hymyilevät mustavalkokuviissa toimiston seinällä.

LAFKAN ALKUVAIHEET

1874 Uuraisilla syntynyt Kalle Hermanninpoika Jokinen, Vesa Jokisen isovaari, aloitti kirjansidontauransa oppipoikana Joensuussa vuonna 1890. Helsinkiin hän siirtyi vuonna 1894, ja toimi kahdessa kirjansitomossa. Myös Kallen molemmat pojat, Elis ja Väinö, seurasivat isäänsä alalle.

Kirjansitomo V. & K. Jokinen, jota tekijät kutsuvat tuttavallisesti "Lafkaksi", perustettiin 1928. Aluksi siinä olivat osakkaina Kalle Jokinen ja hänen vanhempi poikansa Väinö, joka kuitenkin kaatui Talvisodassa 1940. 40-luvun alussa materiaalipula vaikeutti työtä, sillä liisterin tekemiseen tarvittiin vehnä jauhoja ja kultaamiseen kananmunia. Kansanhuoltolautakunta myönsi kuitenkin jonkin verran erikoisostolupia, joiden turvin töitä päästiin jatkamaan.

Nuorempi veli Elis siirtyi mukaan toimintaan ja osakkaaksi 1945. Hän oli aiemmin ollut töissä mm. Gummeruksen ja Weilin & Göösin kirjansitomoissa. Kallelle myönnettiin kirjansitojamestari arvo 13.12.1949. Lafkan perustaja toimi yrityksessään 43 vuotta aina kuolemaansa saakka, ja teki siis yhteensä 70 vuoden uran kirjansitojana.

YHDISTYSLÄINEN ALUSTA SAAKKA

Kalle ja Elis menehtyivät molemmat vuonna 1960, ja osakkaaksi tulivat Eliksen vaimo Hertta ja hänen poikansa Olavi, Vesan isä.

Alkoi uuden työnjohtajan etsiminen ja löydettiin kirjansitoja Toivo Salo, joka oli ollut Eliksen oppilaana Helsingin kirjainokoulussa ja käynyt Lafkassa hankkimassa lisätietoja kirjansidonnasta iltaisin. Oppinsa Toivo oli saanut WSOY:n kirjansitomosta Porvoossa. Hänestä tuli Lafkan osakas ja kolmas yhtiömies. Myöhemmin hän suoritti myös kirjansitojamestari tutkinnon. Vesa Jokinen puolestaan siirtyi kokopäiväiseksi "lafkalaiseksi" ja osakkaaksi vuonna 2007, ja vastaa yrityksen paperiasioista ja asiakassuhteista.

Kirjansitomo V. & K. Jokinen on ollut Helsingin Käsiyö- ja Teollisuusyhdistyksen jäsen perustamisestaan eli vuodesta 1928 alkaen. Yritys on yksi yhdistyksen vanhemmista jäsenistä.

HÖYRYVOIMAA JA LEHTIKULTAA

Mikä on muuttunut Lafkan 85-vuotisen historian aikana? - Vaarin ja isänikin aikana painettiin töitä aamukuudesta iltakahdeksaan, nyt ainakin tahti on hiukan rauhoittunut ja suurin osa työstä tehdään ihan normaalin työajan puitteissa, Vesa kertoo. Toivo puolestaan muistaa vielä ajat, kun työtä oli niin paljon, että yhden valmistuttua käveltiin hyllylle hakemaan seuraavaa. Nyt tilaukset tulevat pienemmissä erissä ja toimitusajankin ovat lyhyemmät. Kirjansidon-

nan työvaiheet ovat silti paljolti samanlaisia kuin 85 vuotta sitten. Tosin uusia koneita on tullut helpottamaan työvaiheita, kuten leikkaamista. - Välillä leikattavana on kymmeniä diplomitöitä kerralla, ja leikkauskone nopeuttaa tätä työvaihetta huomattavasti, Tomi huomauttaa.

Osa päivittäin käytettävistä koneista on antiikkisia, mutta käyttötarkoituksensa loistavia, kuten äänekäs valurautainen pyörästyskone, jota voi melun vuoksi käyttää vain päiväsaikaan. Tomi arvelee leikkisästi, että se on alun perin toiminut höyryvoimalla, mutta Toivo protestoi, ettei niin ole ollut ainakaan hänen aikanaan. Lafkan kokoelmiin kuuluu vaikuttava kokoelma painokirjasimia sekä aitoa kultaa painaessa käytettäviä kultausfilettejä, joiden käyttöä Toivo on esitellyt lukuisilla Kirjamessuilla vuosien varrella.

MESTARILTA MESTARILLE

Kirjansidonnasta lisäksi Jokisella valmistetaan myös esimerkiksi erilaisia rasioita. Lisäksi yritys myy kirjansidontatarvikkeita alan harrastajille. - Kaikki kirjansidonnasta kiinnostuneet auttavat pitämään alan virkeänä ja elinvoimaisena, ja jokainen harrastaja on potentiaalinen tuleva ammattilainen, Vesa tiivistää.

Hän ja Toivo ovat molemmat silminnähten iloisia ja ylpeitä Tomista, joka on juuri suorittanut kirjansitojan erikoisammattitutkinnon ja odottelee nyt koululta virallisia papereita mestarinkirjan hakemusta varten. - Tomi tuli eräänä päivänä hakemaan meiltä taitoluuta ja jäi sille tielleen, Vesa muistelee. Pian Tomi oli Lafkassa oppisopimuslaisena ja kohta Toivo valmisteli häntä jo erikoisammattitutkintoa varten.

Nyt nuori mies on paitsi osakas, myös viittä vaille kirjansitojamestari. - Oli todella hienoa löytää nuori, motivoitunut ja taitava mestariperinteen jatkaja yritykseen, sillä itse olen pikkuhiljaa siirtymässä eläkkeelle, Toivo kertoo. - Luulen kyllä, että Toivon kuuma linja kovassa käytössä vielä pitkään, virnistää Tomi oppi-isälleen. - Koulussa oltiin todella vaikuttuneita siitä, että olin päässyt Toivo Salon oppiin. Hän on alan eläviä legendoja.

Kolmikon kanssa jutellessa tulee väkisinkin mieleen, että kirjansitomo V. & K. Jokisen pitkän historian salaisuus on harmoninen yhteishenki, joka vallitsee tekijöiden kesken. - Onneksi emme ole mikään pörssiyritys, jonka tarvitsisi tahkoa tulosta, Vesa nau-

rahtaa. Nyt kirjansitomo työllistää kuusi täysipäiväistä tekijää, ja Vesan vaimo auttaa puolipäiväisenä toimistolla. Lisäksi Lafkassa on juuri aloittanut uusi oppisopimusopiskelija.

KIRJOJA TURUN PALOSTA

Miksi kolmikkoa kiinnostaa juuri kirjansidonta? - Tekee melkein mieli sanoa, että täällä ollaan kun pyysivät töihin, Tomi naurahtaa, mutta jatkaa, - Tämähän on todella arvokkaan tuntuista työtä, johon liittyy paljon historiaa: Ei joka työssä pääse käsittelemään Kalevalan ensipainoksia tai Turun

palossa vahingoittuneita kirjoja! Myös kunnostamista kaipaavat vanhat perheamatut pistävät ammattitaidon koetukselle. Useita entisöitävaksi tulevia kirjoja tekisi mieli seilailla enemmänkin.

Helsingin Yliopiston kirjasto on Jokisen kirjansitomon vakioasiakkaita, ja sitomoon tulee kirjoja, joita ei anneta kenenkään muun kاپälöitäväksi. Jokainen kirja on yksilö, vaikka työn kulku on aina suunnilleen sama.

- Työssä jaksamista edistää myös se, että kädenjäljen näkeminen on todella palkitsevaa, Toivo huomauttaa. - Lisäksi moneen kirjaan liittyy mielenkiintoisia tarinoita, ja asiakkaiden kertomusten kuuleminen on mielenkiintoista. - Itse asiassa meillä ei juurikaan ole ikäviä asiakkaita, Vesa lisää, - joskus joku kauhistelee työn hintaa, mutta yleensä rauhoittuu, kun kuulee kuinka monesta miestyötunnista se koostuu.

ELÄMÄNTAPA JA HARRASTUKSET

Kysyn vielä, mitä kirjansitomon työmyyrät harrastavat vapaa-ajallaan. Kolmikko nauraa ja vaihtaa syyllisiä katseita. - Vapaa-aika on niin uusi asia minulle, etten oikein ole mitään vielä keksinyt, Toivo tuumii. Tomi puolestaan tunnustaa jäävänsä usein illalla työstämään jotakin omaa kirjansidontaprojektia. - Tästä on pahasti tulossa elämäntapa, nuori tekijä kertoo. Vesa tekee jonkin verran kirjanpitoa myös kotosalla, mutta enimmäkseen aika kuluu perheen kanssa. Kaikki kolme pyrkivät pitämään kuntoaan yllä sienestyksellä, ratsastuksella, uinnilla tai

pyöräilyllä. Vesa, jolla on luonnollisesti alalta laajat tiedot, yllättää tunnustamalla, että on sitonut eläessään vain yhden kirjan! - Ja sekin odottaa vielä kansiinsa ylivetopaperia, neljännen polven lafkalainen naurahtaa.

Kirjansitomo V. & K. Jokinen sai kunnia-kirjan ja viirin kun yhdistys palkitsi pitkäaikaisia jäseniään tämän vuoden Itsenäisyyspäivän juhlassaan.

Onneksi olkoon 85-vuotiaalle "Lafkalle"! Jatkukoon Kirjansitomo V. & K. Jokisen tarina vielä pitkään.

Kirjansitomo V. & K. Jokinen

Vesa Jokinen
Tarkk'ampujankatu 9 A 3
00120 Hki
puh. (09) 635 142, 635 143
info@kirjansitomovkjokinen.fi
www.kirjansitomovkjokinen.fi